

A SZENT RÓKUS ISPOTÁLY FELAVATÁSA ANNO 1798. MÁJUS 28.

A székesfőváros elhatározta, hogy lebontatja, illetőleg átalakíttatja a régi Pest egyik legjellegzetesebb, régi épületét, a Rókus-kórházat.

Az 1784-ben épült, 1798-ban megbővített kórház tehát az idén százhatvan éves. Kápolnája a — Szent Rókus és Szent Rozália kápolna — 1711-ben épült. Egészen bizonyos, hogy megmenekül a bontó csákány elől a kedves, kis kápolna. Az elpusztítása jóvátehetetlen kegyetlenség lenne.

Lássuk ezekután, hogyan ülte meg Pest Királyi Szabadváros Négyes Tanácsa az Ispotály felavatását? Az ünnepséget a felavatás napján 1798 május 28-án tartott rendkívüli tanácsülés jegyzőkönyve örökítette meg. Nagy áldomás volt ez az ünnepség. Bizonyára nem csalódunk, ha azt mondjuk, hogy a városi protocollumon megérezik a nagy áldomás csengő borospoharainak derűje.

Az ünnepség.

„Ez a franczia nagy hadsereg hazában égett, Itáliában és a Rajnánál égtek a falvak, bizonyos Napoleone Buonaparte nevű fiatalember, volt tüzérkapitány élete már felfelé ívelt a sikerbe. Pest Királyi Szabad Város azonban élt és országgra szóló ünnepséget csinált. »Fecerunt Magnum Aldumás...«

A szép májusi hajnalon három óraker hangos dobszó vert ébresztőt az ódon város utcáin. Hat órára a belvárosi Városházterén felállottak címeres jelvényeik és céhes zászlóik alatt az összes pesti kézműves céhek, mind a harminckettő. Kivonult a Szent Rókus Ispotályban ápolt elaggott szegény polgárok csapata is, szürke, háromgaléros, kerek köpönyegesen, háromszögletű süvegesen. A pestbudai hajóhid pesti hídfőjéhez kivonult a pesti Polgárgárda egy huszárszvadronja és három gyalogkompániája. A pesti Tanács átküldötte a galahintóját a budai helytartótanács kiküldöttjéért a királyi komisszáros úrért, nemes Zirky Antal uramért, a helytartótanácsi secretárius

úrért. Durrogtak a mozsarak, miközben a tornyos városházán Háfner Mihály uram, az Ispotály főfizikusa, vagyis főorvosa jeles beszédet mondott vala.

A királyi komisszáros arany medallát adott át II. Ferenc császár és király nevében az Ispotály építési kurátorának és építőmesterének.

A kurátor igen nevezetes ember volt, Tuschl Sebestyén uram, Pest mulattatója. Kezdetben traktéroházás, azaz buffettulajdonos, majd kávé, utóbb a Krajcáros Szin-

ház, a dunaparti Rondellatheátrum és az állatviadalmos Hetztheátrum, az összes pesti Bálosházak, a Bábszínház és a budai Casino árendátora. Kalandos multú férfiú, akit a pesti közbizalom a Polgári Céllovő Társaság főlövész-mesterévé, majd városi Fűrmederré, azaz szószólóvá és a Kisebb Tanács fejevé tett meg. A néhai Thallóczy Lajos írta meg róla, hogy az ő kalandos nevéből lett az »eltushzás« szolás. Az építőmester

tekintetes Kardetter Tamás ács-mester volt, aki utóbb Algyai nemes Algyay Tamássá lett magyar nemességet nyervén.

A menet.

Ezután megalakult a pompás menet, mely a városházától az Ispotályig vonult. Elöl nem a városi muzsikások zenekara, hanem veresruhás városi darabont — a pesti köznyelven »Rák« — a darabontormester vezetésével. Ezután jöttek a szürke koldusköpnögyes aggastyánok, a pesti árvák, a nor-

Magisztrátus, csak a királyi komisszáros fején volt süveg, a hatalom jelvénye. Az útvonalon öt zenekar fogadta a menetet, ústos fanfárt muzsikált.

A beszentelés.

Az épületrészt Pókatekeli Kondé Miklós címzetes püspök, érsek, helynök szentelte be. Skaliczky András káplán magyar szentbeszédet mondott. Az Ispotály udvarán volt a tábori mise, melyen a Palatinus, József Nádor is megjelent.

A lakomák.

Egyszerre öt helyen volt lakoma. A néhai Beleznay Miklós gróf huszárgenerális özvegye, Podmaniczky Mária bárónő, a főnemességet látta vendégül. A Váci-utcán lévő Hét Választó Fejedelem vendégfogadóban, másfél száz teritékes lakoma, a Hacker Szállóban ugyanilyen és a városi Árestomban a zsebtolvajok és egyéb csavargók számára humánus jó ebéd adatott. Összeigazított órák szerint egyszerre mindenütt pohárköszöntő hangzott el és külön-külön billikó-mok ürültek a király és a városi tanács, Pest városa, Buda városa, a Helytartótanács az Ispotály építői és több mások egészségére. »Fecerunt magnum Aldumás.« Külön díszebéd volt a Fehér Ló vendégfogadóban hetvenöt szegény polgár számára is, de az Ispotályban is.

A bálak.

Majális, azaz majális tartatott a Hét Választó Fejedelmek, a Hecker Szálló és a Fehér Ló bálsházában. A táncot a Hét Választó Fejedelmeknél végignézte a Nádorispán úr is.

»Es így végződött általános öröm és megelégedettség közepette ez az ünnepség« írta Pest Királyi Szabadváros érdemes penája, Főnótárius uram. Vált legyen kedves polgári eleink egészségére!

Bevilaqua Borsody Béla dr.